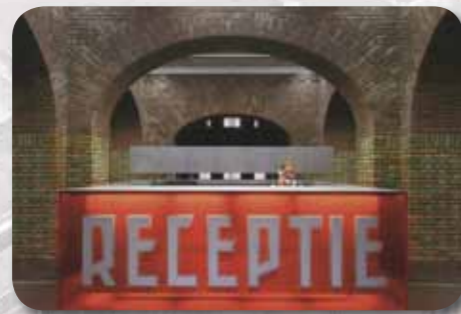

Tekst: Koen-Machiel van de Wetering | Beeld: Ronald Tilleman en Strukton

Eerste klus

Hij luistert naar prachtige namen als ‘de burcht’, ‘het klooster’ en ‘de hunker-bunker’. Hij markeert de geboorte van de Nederlandse Spoorwegen, waarvoor hij jarenlang dient als hoofdkantoor. En hij is al negentig jaar gezichtsbepalend voor de stad Utrecht. De Inktpot: hoekig, robuust en onontkoombaar, maar ook trots, geheimzinnig en meeslepend. Een kolos die voor de eeuwigheid lijkt te zijn gebouwd en die met zijn getrapte toren een subtiel eerbetoon bewijst aan de Domtoren. Maar ook een monument waaraan Strukton zijn bestaan heeft te danken. De Inktpot is namelijk het eerste project van NV Het Spoorwegbouwbedrijf,

de dochteronderneming van de Spoorwegen dat later Strukton zal gaan heten.

Start bouw: 1918

Geopend: 2 mei 1921

Oorspronkelijke functie: derde hoofdbouwwerk (HGB III) van de NS

Huidige functie: hoofdkantoor van ProRail

Bijzonder: met 22 miljoen bakstenen een van de grootste bakstenen gebouwen in Nederland

Opvallend: in 1999 landt een ufo op De Inktpot. Het is onderdeel van een kunstproject in Utrecht.

Hoofdkantoor

De Inktpot is in slechts drie maanden ontworpen door G.W. van Heukelom, hoofdingenieur bij de Spoorwegen. Als echte ‘spooman’ bouwt hij talloze bruggen en gebouwen, waaronder het station van Maastricht. Begin 1918 ontwerpt hij ook De Inktpot, waarbij hij zich laat inspireren door architecten als Berlage en Frank Lloyd Wright. De Inktpot wordt het nieuwe hoofdkantoor van de belangenmaatschap Nederlandsche Spoorwegen (de latere NS), die in 1917 ontstaat als de twee grootste spoorlijn-exploitanten van Nederland gaan samenwerken.

Zelf doen

Omdat bouwmaterialen tijdens de Eerste Wereldoorlog schaars zijn, calculeren aannemers hoge risicomarges in. Daarom besluiten de Spoorwegen hun nieuwe hoofdkantoor zélf te bouwen. Ze nemen baksteenfabriek De Molenheide uit Schijndel over, moderniseren een tweede steenfabriek in Utrecht en kopen twee grote schepen die bouwmaterialen gaan aanleveren via de Catharijnesingel. Zo ontstaat Het Spoorwegbouwbedrijf, dat in 1974 zijn naam verandert in Strukton. Deze pionier voltooit De Inktpot in drie jaar: een reus van 85 bij 100 meter die ruimte biedt aan 1.450 werknemers.

Vindingrijk

Wegens de tekorten aan staal en cement gebruikt Van Heukelom vooral ‘inheemse’ materialen: baksteen en eikenhout. Ook laat hij 21 kilometer spoorstaven aanrukken voor de fundering van het gebouw en de keldergewelven. ‘Misbaksels’ (mislukte bakstenen) verwerkt hij in de muurtjes rondom het gebouw en het parkje voor de hoofdingang. En om het zand in te klinken waarop de fundering moet rusten, bedenkt hij letterlijk een paardenmiddel: hij laat zware trekpaarden met een platte slee eindeloos over het zand lopen.

Restauratie

Begin deze eeuw voert Strukton Bouw een grootschalige renovatie uit, die het gebouw in zijn oorspronkelijke luister herstelt en geschikt maakt voor de hedendaagse gebruiker. En ook nu nog is Strukton nauw bij De Inktpot betrokken. Zo verving Strukton Bouw & Onderhoud drie jaar geleden alle vloeren in de gangen en vernieuwt het op dit moment de plafonds. Met dit preventieve onderhoud laat Strukton zien dat het zijn historische geboortegrond nog altijd een zeer warm hart toedraagt.